

Od ekosystému ke krajině

Krajina je odborný geografický a ekologický pojem, který vědeckým způsobem popisuje vybranou část zemského povrchu s typickou kombinací přírodních a kulturních prvků a charakteristickou scénérií. K základním složkám krajiny patří reliéf, půda, vodstvo, klima, vegetační pokryv, zvířena a člověk. Jako přírodní krajina se nazývá území nedotčené lidskou činností, v němž dominují přirozené prvky, takových oblastí však na Zemi zbývá velmi málo. V současnosti převládá kulturní krajina vzniklá přetvořením původní přírodní krajiny činností člověka.

Biom představuje dílčí oblast biosféry, charakterizovanou určitým typem biotických a abiotických podmínek (tj. klimatickými a hydrologickými faktory a půdními a geologickými poměry, které dávají vznik určitým charakteristickým typům rostlinných a živočišných společenstev). Existuje několik typů členění biomů, které se v mnoha ohledech docela liší. Jejich oblíbenost v různých kulturních a zeměpisných oblastech často závisí na místních geografických podmínkách a historii oblasti. Např. ve střední Evropě dominuje systém členění biomů dle Tischlera, který je ale opomíjen anglosaskými vědci. Zjednodušuje totiž velmi členění vodních biomů, což je sice ve středoevropských podmínkách pochopitelné, ale pro vědce námořních mocností nedostatečné. Suchozemské biomy jsou definovány podle globálního rozšíření vegetačních typů, které jsou určovány globálním klimatem, půdou a dalšími fyzikálními faktory prostředí. Biom se skládá z klimaxových ekosystémů a všech přidružených vývojových nebo degradačních stadií ekosystémů včetně ekosystémů pozmeněných nebo vytvořených člověkem. Vymezení biomu je tedy založeno na potencionálním vegetačním typu. To umožňuje definování biomů na velkých souvislých oblastech (např. ekoregiony podle WWF) a tím se liší biomy od jiných klasifikačních systémů založených na habitatech (biotopech) v aktuálním stavu.

Ekosystém je obecné označení pro ucelenou část přírody (biosféry), která ovšem není uzavřená a komunikuje s ostatními částmi přírody. Příkladem je např. ekosystém listnatého lesa nebo vlhké nekosené louky. Protože není zpravidla jednoznačně specifikováno, jakou prostorovou velikost by měl ekosystém mít, lze za ekosystém považovat v extrémním případě i celou biosféru a naopak, třeba i trávicí trakt přežvýkavce (s výskytem bakterií a nálevníků). Někteří vědci (např. Martin Konvička) se domnívají, že pojem ekosystém je příliš zastaralý a v současné ekologii už nemá místo. Faktem je, že původně byl ekosystém vnímán spíše jako uzavřený celek, který nekomunikuje s okolím (Eugene Odum). Většina odborníků se ovšem přiklání k názoru, že ekosystém v posunutém pojetí otevřené struktury je termínem použitelným a zjednodušujícím komunikaci.

Biotop neboli **stanoviště** je biotické (živé) i abiotické (neživé) prostředí, ovlivněné a pozmeněné živou složkou přírody - biotou. Můžeme ho chápat jako společné prostředí určitých složek biocenózy, tedy soubor všech vlivů, které vytvářejí životní prostředí všech zde žijících organismů.

Biotop se vztahuje k určitému druhu organismu - např. biotopem škeble velevrubu malířského jsou vodní nádrže a pomalu tekoucí vodní toky.

Synonymem pojmu biotop je stanoviště. Podle některých autorů je však pojem stanoviště užší než biotop. Např. v biotopu pomalu tekoucí vody je více stanovišť: dno, břeh apod. Pro rostliny se někdy používá i pojem **ekotop**.